

57. ԱՂՎԸՍՈՒ ԱԽՊԵՐՈՒԹԵՆ

Կէղի խողածին, կիքն չոլ տաշտի մեջ: Դօղե մի կը շինա, կերթա, կը նըստի ուր հօդեն վե, աղվես ախպեր կը գն, կասա. «խողածին ախպեր, հե՞ր ես նըստե դն, էտա չոլի մեջ, էտա տաշտի մեջ, տալ խողածին ես, գլելեր տը գնն, քյե ուտեն»:

Կասա. - Մը՛ վախենա, ես էլեր եմ ծե ախպեր, էկեր եմ դըրկեցութեն տ'ենեմ:

Աղվես կասա. - Ես չըխտ քու հետեվ կան կը գլեր, պարով, խազար պարով ես էկի:

Խողածին կասա. - Աղվես ախպեր, ես ծեգի կազեր, ծեր դըրկեցութեն լավ ա, ես հազ չերեցի դըրկըցնեուց, էկա չոլի մեջ իմ հօդեն շինեցի, էղա ծեր դըրկեց:

Կասա. - Խողածին ախպեր, էսա չոլի մեջ մենքյ կապըրենքյ, մեր տեղն ա, տալ, օր էկար ըստեղ, չըխտ տ'էլնիս մեր ախպեր: Ո՞ր պըտի էղի մեր ճոչ ախպեր:

Էն կը թալա էնոր վիզ, էն կը թալա էնոր վիզ: Էն կասա՝ տալ տ'էղիս, էն կասա՝ տալ տ'էղիս:

Գլել մըտավ տուն, ասաց. - Ախպըրնե՛ր, էս ինչ ժողովքյ ա, ի՞նչ քըսա յա, ծիկ էլ հիմցուցեքյ, եսն էլ ծեր ախպերն եմ, ես տը խասկընամ:

Աղվես կասա. - Զուր մըկա Աստըված մե խողածին ախպեր չըտըվեր էր, էտու, մըկա խողածին ախպեր էկեր ա չոլի մեջ նըստի, էնի էրիր ենքյ չըխտ մեր ախպեր: Մըկա մեր ճոչ ախպեր տ'ընդրինքյ:

Խողածին ախպեր կասա. - Աղվես թ'էղի ճոչ ախպեր:

Աղվեսն էլ կասա. - Վըր ծի ճոչ կա, գյել թ'էղի ճոչ ախպեր:

Գյելն էլ կասա. - Չէ՛, վալա՛, տա՛ւ էղիր:

Էտա զըրուցի մեչ առչ կը գա՛, կասա. - Ախպըրնե՛ր, էտա ի՞նչ քըսա յա:

Աղվես կասա. - Ա՛ռչ ախպեր, ի՞նչ քըսա յա, Աստըված մե ախպեր մ'ա տըվեր: Մըկա կուգենք՝ մեր ճոչ ախպեր խողածին էղի:

Առչ կասա. - Եսն էլ ծե ախպեր:

Էն կասա՛ տա՛ւ էղիր, էն կասա՛ տա՛ւ էղիր, հիրա՛րու պատիվ կը պըռնեն, կը պերեն, կը կայնըցուցեն առչու վերեն:

Կը նըստին կը զըրուցին, կը զըրուցին, կը զըրուցին, առուծ ախպեր կը մըտի ներս:

Կասա. - Հա՛յ ախպըրներ, էտա մարթ հա՛ւստ ա:

Աղվես կասա. - Էսի Աստըվածն ա տըվեր մեզի ախպեր:

Աղվես կասա. - Մըկա ժողովք ինենք, մեր ճոչ ախպեր ո՞ր մեկ տնենք:

Գյել ախպեր կասա. - Առչ ախպեր ինենք մեր ճոչ:

Խողածին կը մընչի, ծեռ կը դնի ակընջին:

Առուծ կասա. - Հա՛յ խողածին, հե՛ր չըզըրուցես, մեր ճոչ ախպեր դուն ես:

Խողածին կասա. - Ձի չըխասի զըրուց, ես մեհվան եմ, նոր եմ էկե:

Գյել կասա. - Ախպըրներ, չուր մըկա ես չըզըրուցի, հրաման կա, ես էլ զըրուցեմ: Հերեկվից տալք ժողովք եք տըրի, տա՛ւ ծի չըխառընեք, գյել՛ ախպեր, զըրուցի՛, յան պա՛մ ասա, չէ՞ ես լե ծեր ախպերն եմ:

Առչ կասա. - Հրաման ա, զըրուցա՛ դիրիս:

Կասա. - Ես կը զըրուցեմ, համա խողածին ախպեր ի՞նչըխ ա էկե, ի՞նչըխ չէկի, մենք չըխառընենք:

Առուծ ախպեր կասա. - Նորեն տը խառընենք, զիրար տեսեր ենք, խընդալուց դաշմիչ ենք էրե:

Գյել ախպեր կասա. - Հէսօր հեվա՛րման խառըցում տ'ենենք:

Աղվես ախպեր կը թըռի, կելի կայնի, կասա. - Մեզի տան ճոչ տնենք:

Աղվես ախպեր օր կը թըռի, կասա. - Մե ճոչ ախպերըմ տնենք:

Գյել էնդիհեն կասա. - Աղվես ախպեր, հրաման քոն ա, տու
ի՛նչ գլխոսես, էմալ էրա:

Աղվես կը կանչա. - Առու՛ծ ախպեր, տու հե՞ր չըզըրուցիս,
զըրուցա՛, հրաման ա, հե՞ր չըզըրուցես, ճոչ ախպեր տուն ես:

Առուծ ախպեր ասաց. - Մեզի հողի տեր հարկավոր ա, մեզի
հողա եղավ, ճոչըն լազըն ա, օր մեր տուն չավիրի, հանե՛ծ էրթա:
Զուր մըկա մեզի ավահի չըկեր, չուի մեչ ենք, պետք ա դորիս մե
ճոչ տնենք:

Խողածին ախպեր ասաց. - Ամլա չեղիր, քըճա՛ քալինք, հըն
վըր վե՞ր ընգի:

Քըճեն քալեցին, ընգավ վըր աղվես ախպոր:

Աղվես ախպեր ասաց. - Ես պըստիկ եմ, իմ խոսք չընցիր
վըր ծի, գյել ախպեր օր ոըկի, փամփըն կը գարկա, իս կը մընամ
գլխոսին:

Գյելն ասաց. - Հրաման առչուն ա:

Առչն ասաց. - Հրաման աղվըսուն ա:

Աղվեսն ասաց. - Հրաման իմն ա, լե իմ խոսք չընցի:

Առչուն ասաց. - Ռըկիս, քուրի գոմփըն կը գարկիս, ես կը
մեռիմ, չըն կանա քո հանե՛ծ թիմանա:

Քըճա՛ քալեցին, էկավ ընգավ վըր առուծ ախպոր:

Առուծ ախպեր ասաց. - Օր քըճեն էկավ, կայնավ վըր ծի,
իյանք պատերազմ:

Խողածին ասաց. - Իյանք, ո՞ր մեկի դիխեն իյանք:

Աղվես ախպերն ասաց. - Իյանք, կանենք էորթեն:

Առչ ախպերն ասաց. - Մեր մեչ հիմըստուն աղվեսն ա, ինչ
օր էնոր հրաման էնա, մենք էնոր հրամանի տըկեն չէլենք:

Խողածին կասա. - Մեր մեչ խեքթով աղվեսն ա, մեր ճոչ
առուծն ա:

Առուծ կասա. - Ես կելի վերուց խով կենիմ, հրաման կենիմ:

Աղվես կասա. - Մենք իյանք, կանինք ընտեղ, օր մեկ օր
կողդավ, էնու օգընութեն կը տանք:

Հէլան, գացին:

Խողածին կասա. - Ես իմ թուր կը կապեմ վըր ծի, կը խեծիմ
իմ ծիու վերեն, էմալ օր ես կը ճարտիմ, էմալ մ՛ել իմ ծին քալա՛ք
կենա:

Առու՛ծ կասա. - Ես վերուց խով կէնիմ, ծեգի չըխիմ, տաւ էն-տեղ պատերազմ էրեք:

Աղվես ասաց. - Ախպըրներ, կանե՛ք մե ժողովք գա: Մի խամար թաբաւ պատրաստենք: Ես ու խողածին ետ կը մընանք, մենք պըստիկ ենք: Մեր բիրինջի թաբաւ առչն ա ու գյել: Առչ ու գյել հանե՛ն տ'իյան, մենք ետ կը մընանք, եփ օր առչ, գյել կողըրվան էկան վըր մե, մենք նոր կը քշենք հանե՛ն: Չըխտ առու՛ծ ախպեր վերուց կիյա, էնոր պատերազմ վերուց ա:

Առու՛ծ ախպեր վերուց հըռշ էրեց, ասաց. - Դե գացե՛ք, էլ մը՛ կանեք, մըր մեռնելու օր հէսօր ա:

Աղվես ախպեր տըկանց ասաց. - Առու՛ծ ախպեր, մի հէսօր անունըմ ըստանանք:

Առչ ու գյել հըռշ էրին, գացին, կողըրվան: Աղվես ախպեր, խողածին, առու՛ծ ախպեր տանցան, էկան ետ:

Առու՛ծ ախպեր ասաց. - Ախպըրներ, անլա ախպերութեն կէնեք, մենք թողինք գյել ախպեր ու առչ ախպեր սպանվան, մենք փախանք, էկանք:

Աղվես ախպեր էն դիեն թըռավ, ասաց. - Չըխտ իմ պանին անլա կը գա, օր ես կանամ, քեզ էլ կը տամ կոտորել:

Առու՛ծ ախպեր ասաց. - Իմ ախպերներ տըվիր կոտորել, մըկա տանցիր ես վըր ծի: Բերախտութեն մ'ընիր, օր բերախտութեն էնես, ես քե շոտ կը կուրիսեմ:

Մընջավ...

Առու՛ծ ախպեր ասաց. - Տըղե՛ք, մենք բաւ ա մըզգյունք ըստա:

Աղվես ախպեր ասաց. - Ի՞նչ էնենք:

Առու՛ծ ախպեր ասաց. - Էրթանք պատերազմ, մեր ախպոր անվ էնենք, թոլ խանենք:

Աղվես ախպեր ասաց. - Էլե՛ք, իյանք, յա՛ն Աստըված տը տա մե, յա՛ն էնոնց:

Էլան, գացին:

Խասան պատերազմի մեչ, աղվես ախպեր ասաց. - Առու՛ծ ախպեր, մենք հէսօր իրեք ենք, մեկ տեղ տը կանինք, տաւ հէսօր տը չէլիս վեր: Իմ մեկ կուշտ խողածին թ'ընգի, մեկէլ տաւ ընգիր, առու՛ծ ախպեր, ես կինգիմ մեչ:

Աղվեսն ասաց. - Դե՛, ախպըրներ, հազըրվե՛ք:

Էն տեղ առուծ ախպեր հըռշ էրեց, գացին: Առուծ ախպեր գարկվալ: Աղվես ու խողածին տանջան, էկան:

Նստան, մաղդեք էրին, ասին. - Ի՞նչըխ էմենք: Մենք մընացինք էրկու էսա չոլի մեջ:

Աղվես ախպեր տանջալ, ասաց. - Մենք մընացինք էրկուս, մենք ենք էսա տուն շինի, մենք մընացինք մեր տընով էրկուս, հանաճի խիմ մենք ինք թալի, մեր տուն ա: Հանաճ անգամին ինչըխ օր էղալ, ախպեր, անցկուն մենք տ'ապըրվենք, չուր մեր օրըն մախու, վո մեկ օր մեռալ, էն տանի տնա խող:

Ժամանակըն անլա կապըրվին:

Աղվես ախպեր ասաց. - Դիրիս մի տանտիկին լազըն ան, ես կերթամ քե կին մ' ուզիմ:

Աղվես գընաց ճաղաց:

Ծաղցալընի ասաց. - Թոզբի՛ ախպեր, ի՞նչ կենես:

Ծաղցալընի ախչիկ առեց խաց, էկալ ճաղաց:

Աղվես օր ախչիկ տեսալ, խավմալ, հէլալ, կաց պարոլ էրաց, գընաց:

Գընաց, մարթու կըլըղ մըտալ, էկալ, ասաց. - Պա՛րև քե, ճաղցըրա՛ն ախպեր:

Ծաղցըրա՛ն ասաց. - Աստո՛ւ պարին, աղվես՛ ախպեր:

Աղվես ասաց. - Տի՛ւ ի՞նչ գլիտեր, ես աղվես է:

Ասաց. - Ես գլիտեր չըխտ տի՛ւ աղվես էր:

Ասաց. - Ծաղցըրա՛ն ախպեր, տի՛ւ գլիտե՛ս ես՝ ինչի՞ խանար եմ էկի:

Ասաց. - Ես ի՞նչ գլինամ, ես ի՞նչ գլիտեմ՝ քի սըռտի մեջ ի՞նչ կա:

Ասաց. - Ես էկեր եմ, պարեկմութեն կուզեմ:

Ասաց. - Էկեր ես իմ ախչիկ կուզես քի ախպի՞ր:

Ասաց. - Ի՛:

Ծաղցըրա՛ն ասաց. - Դե, օր անցկուն ի, ես կերթամ, ջույար կը տամ տուն, իմ խոր, մոր կամք առնեմ, գամ:

Ասաց. - Թ'էղի, ես կը մընամ ըստան, տի՛ւ գընա՛:

Ծաղցըրա՛ն տի՛ւն էտիր ու գընաց:

Աղվես անոթեր էր, էլալ ճաղցի թիզեր կը լիզեր:

ճահողական գյընաց, առավ երկու շուն, էկավ վըր տըռան,
ասաց. - Աղվեսն ախպեր, հէլի՛ տհուս՝ խոսանք, մեր պարեկմութեն
էնենք:

Աղվես ախպեր էլավ տհուս:

ճահողական ասաց. - Էկա՞ր:

Ասաց. - Խա՛, վալա՛, էկա:

Շըներ էթող, լարեցին հետեւ, պըռնեցին:

Խողածին մընաց մենակ, ասաց. - Ոջ չըկըտրա, քանըվըր-
ներ չըխո ծի ախպերութեն չըն էնի, տ'էլնիմ, էրթամ իմ դըրկեց-
ներու մոտ:

Էլավ, տուն պառցեց, գյընաց:

